

Rondje digitaal onderwijs

Klassikaal lee

Halsoverkop gingen veiligheidsopleidingen vorig jaar over op digitaal onderwijs. Vrijwel niemand verwachtte een jaar later nog steeds vanuit 'huis' les te geven. Hoe verging het aanbieders van opleidingen. Wat zijn de ervaringen? "Veiligheidskundige word je niet vanachter de computer."

Tekst Walter Baardemans

"De komst van corona heeft op onze lessen (en dus ook op mijn lessen) een flinke impact uitgeoefend. Waar we eerst nog fysiek les mochten blijven geven, (hetzij met 1,5m afstand), kon dat opeens niet meer. Dat was best even wennen! Het persoonlijke contact werd vervangen door het gebruik van een beeldscherm. (...) Gelukkig maak ik deel uit van een goed en leuk team waarin we volop ervaringen met elkaar delen. Zo kunnen we van elkaar blijven leren en worden ook onze digitale lessen steeds beter." Thomas Reimert, docent en mentor van de Kader-opleiding basis en middelbaar veiligheidskunde beschrijft op de website van Kader Opleidingen zijn ervaringen met online lesgeven. "Het delen van ervaringen van docenten, deelnemers en collega's is een bewuste keuze om te laten zien hoe we digitaal onderwijs samen hebben opgepakt", zegt Jenny Haase, business unitmanager opleidingen van Kader. "Want het was vorig jaar maart best schrikken toen alles in lockdown ging. Gelukkig lagen er scenario's klaar en konden we de maandag daarop meteen online verder gaan."

Elke docent een buddy

Ook andere aanbieders van veiligheidsopleidingen moesten door covid-19 halsoverkop de bakens verzetten. Directeur Sipke



Gelling van Gelling Veiligheid: "In het begin hebben we in een studio lessen van docenten gefilmd. Met digibord en flipover leek het alsof de docent echt in een klaslokaal voor de groep stond. Deelnemers konden dezelfde dag via MS Teams vragen stellen aan de docenten."

PHOV ging in twee weken van state-of-the-art klassikaal cursorisch onderwijs naar volledig digitaal, vertelt de nieuwe PHOV-directeur Corné Bulkman. "Behalve de keuze voor een systeem, moet je in het begin docenten coachen in online lesgeven en docenten en cursisten begeleiden bij primaire dingen als pc-instellingen. Het vroeg heel veel van de organisatie." Kader koppelde aan elke docent een buddy. Jenny Haase: "Voorafgaand aan de les test de docent met de buddy alle instellingen en de wensen voor interactieve werkvormen. De buddy blijft tijdens de hele les stand-by, zodat de docent zich op de lesinhoud en cursisten kan concentreren. De inzet van buddy's vergt veel van de organisatie, maar we vinden het belangrijk om onze opleidingen en kwaliteit voor cursisten te continueren."



rt het best



Haat-liefdeverhouding

Directeur Ronald Meijer van Copla (onlangs overgenomen door Kader) toonde zich een jaar geleden geen voorstander van online lessen. “De tijd zal het leren of er sprake is van een liefdevolle omarming van het afstandleren”, schreef hij eerder in Vakblad Arbo. Dit jaar startte Copla in april online met een nieuwe hvk-opleiding, maar van een opgebloeide liefde is geen sprake. Ronald Meijer: “Het is nog steeds een haat-liefdeverhouding. Alle opleidingen van Copla zijn in principe klassikaal, maar niemand had een jaar geleden verwacht dat het zo lang zou duren. Omwille van de continuïteit zijn we in april toch digitaal gestart met onze hvk-opleiding.”

Opleider Safely onderscheidt zich door de kleine groepen, zegt directeur Wim Harte van Safely. Dat is nu een voordeel, denkt hij. Safely had bij de eerste lockdown zo'n vijftig cursisten in vijf opleidingsgroepen. Harte: “Bij onze opleidingen tellen de kwaliteit en de mens. Omdat we kleine lesgroepen hebben, konden we op onze locatie in Spijkenisse bij de mvk-opleidingen na zes weken alweer klassikaal lesgeven.”

Digitaal, klassikaal, hybride

Ook Gelling ging na de zomer, toen net iets meer mocht, weer fysiek lesgeven. Inmiddels combineert Gelling klassikale en digitale lessen. Directeur Gelling: “Wij hebben grote trainingsruimten waar een klein aantal cursisten veilig de les kan volgen. Anderen cursisten kunnen op dat moment digitaal meekijken en meedoen. Dat is een handige combinatie, want soms mag een cursist van een werkgever niet naar een opleidingsklas.” “Wij hebben het afgelopen jaar digitaal, klassikaal en hybride allemaal wel zo'n beetje gehad”, vertelt Jenny Haase. “We gebruiken alle varianten. Het is steeds een beetje puzzelen wat wel en niet kan per opleiding. Op dit moment zijn we voor het grootste deel van de opleidingen digitaal”, aldus Haase. Bij Gelling zorgt de hybride-lesvariant ervoor dat opleidingen kunnen doorgaan. Dat is voor de continuïteit van het bedrijf belangrijk, zegt Sipke Gelling. “Maar het is een beetje een chaotische, surrealistische tijd. Sommige deelnemers volgen alles digitaal en kunnen daar goed mee uit de voeten. Anderen beginnen digitaal, maar hebben bij nader inzien toch liever klassikaal les in een groep. Er wordt meer geschoven en soms kiezen mensen ervoor om een opleiding uit te stellen. Dat maakt het een beetje rommelig.”



Behoeftte om elkaar te zien

Volgens opleidingsmanager Haase heeft digitaal onderwijs twee kanten. Haase: "Voor masterclasses of een bijscholing is online onderwijs goed toepasbaar, bijvoorbeeld via een webinar. Het hangt ook af van de lesstof. Maar mensen hebben tegelijk de behoefte om bij elkaar te zitten. Dat speelt bij opleidingen ook."

Pure kennisoverdracht is digitaal te doen, meent Corné Bulkman van PHOV. Maar bedrijven vragen daarnaast steeds vaker managementvaardigheden van arboprofessionals. Juist het leren van vaardigheden en competenties is online een heel ander verhaal, meent hij. Bulkman: "Daarin mis je het directe contact. En de cursisten ook."

Ronald Meijer merkt dit ook: "Digitaal mis je de interactie tussen docenten en cursist en tussen cursisten onderling. Na online lessen scoorden cursisten op examens op vaardigheden duidelijk lager dan normaal. Dan merk je dat online les op dat vlak tekortschiet. We hebben in de zomer terugkomdagen georganiseerd om mensen bij te spijkeren."

Netwerkcontacten

Wim Harte van Safely: "Fysieke lessen zijn beter dan online sessies. Er is fysiek veel meer interactie met elkaar. Online toepassingen zijn goed te gebruiken voor allerlei vormen van overleg. We hebben door covid allemaal geleerd wat technische mogelijkheden daarin zijn. Maar voor langere sessies, waaronder lesdagen, is het beter om fysiek bij elkaar te zijn voor meer interactie. En het is natuurlijk niet goed om lang naar een scherm te staren, ondanks de extra pauzes/rustmomenten die we inbouwen. Fysiek heeft de voorkeur van de docenten, maar ook van de deelnemers."

Bulkman: "Cursisten missen digitaal bovendien de netwerkcontacten. Normaal spreken mensen elkaar voorafgaand de les. Vaak ook inhoudelijk. Die kennisuitwisseling om de les heen is echt een groot gemis."

Ontbijt op de kamer

Inmiddels hebben de meeste opleiders hun draai gevonden, online, hybride of gewoon weer klassikaal. Safely startte na een eerder uitstel onlangs een hvk-opleiding met een tweedaagse bijeenkomst in een congrescentrum op de Veluwe. Wim Harte: "De hele bijeenkomst was volgens de coronamaatregelen. We hadden een grote lesruimte voor zeven cursisten en drie docenten. De deelnemers verbleven in het hotel en kregen ontbijt en diner op hun kamer."

PHOV hoefde afgelopen jaar geen opleidingen te annuleren. "Dat het is gelukt, geeft veel positieve energie. Cursisten zijn ook blij dat ze geen studievertraging hebben opgelopen", zegt Corné Bulkman. Ook bij Gelling liep en loopt het 'beter dan verwacht' door.



'Voor masterclasses of een bijscholing is online onderwijs goed toepasbaar'

De opleiders merken wel dat bedrijven liever geen mensen naar binnen halen. Sipke Gelling: "Bedrijven wachten met de in company-trainingen. Ze vonden het veel te link om groepen van zeven mensen bij elkaar te zetten. Dat wilden ze gewoon niet. Er wordt nu langzaam weer over nagedacht."

Wim Harte, Safely: "Het is voor praktijkdagen binnen opleidingen lastig om locaties te vinden waar je met een kleine groep bij elkaar mag komen. Normaal kun je daarvoor terecht bij grotere, bekende bedrijven. Maar daar kom je nu niet binnen als het niet echt noodzakelijk is."

Naar het oude normaal?

Keert het oude normaal ooit weer terug? Copla gaat zodra het mogelijk is weer klassikaal lesgeven, verzekert Ronald Meijer. "We zijn onze hvk-opleiding nu digitaal gestart in overleg met de cursisten. Mensen willen toch een keer beginnen. Maar het is pure noodzaak. We gaan zo snel mogelijk weer terug naar klassikaal." Eventueel blijven cursisten in de toekomst wel online feedback krijgen op opdrachten en werkstukken, ziet Meijer als mogelijkheid.

Jenny Haase van Kader verwacht dat er naast klassikaal fysiek onderwijs in de toekomst meer variatie gaat komen. Haase: "Er komt misschien meer een mix in opleidingen. Er is digitaal makkelijker contact mogelijk met cursisten om te sparren of om iets te bespreken. Het biedt nieuwe mogelijkheden."

Exitstrategie

PHOV werkt aan een exit-strategie, vertelt Corné Bulkman. Hij ziet ook voordelen van digitaal onderwijs. Bulkman: "PHOV gaat in principe weer terug naar klassikaal lesgeven. Maar digitale lessen hebben nul reistijd en mensen kunnen makkelijk aanhaken. PHOV bekijkt de mogelijkheden van een hybride aanbod: bij kennisoverdracht klassikaal en digitaal voor wie wil. En lessen over vaardigheden en competenties gewoon klassikaal."

Sipke Gelling denkt dat de digitale mogelijkheden wellicht tot meer maatwerk zullen leiden richting klanten. "Er zal misschien kritischer gekeken gaan worden wat per se in de klas moet en wat digitaal kan. Opleiders gaan elkaar mogelijk meer concurreren op efficiency."

Wim Harte van Safely zal erop toezien dat kostenbesparingen de kwaliteit van de veiligheidsopleidingen niet ondermijnt, zegt hij. Harte: "In het reglement van accreditatieinstelling Hobeon SKO staat heel duidelijk dat voor opleidingen cursistisch onderwijs in de klas vereist is; partijen kunnen niet bezuinigen op het huren van locaties. Door corona is er een tijdelijke uitzondering, maar na corona moet er weer fysiek les worden gegeven. Veiligheidskundige word je niet vanachter je computer. Daar ben ik heel stellig in." <<